

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta arvopaperikeskusasetuksen uudelleentarkastelulle (arvopaperikeskusasetuksen uudistus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta arvopaperikeskusasetuksen uudelleentarkastelulle (arvopaperikeskusasetuksen uudistus) (U 47/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- finanssineuvos Risto Koponen, valtiovarainministeriö
- toimistopäällikkö Jussi Terho, Suomen Pankki
- lakiasiainjohtaja Kati Honkajuuri-Kokkonen, Euroclear Finland Oy
- johtava asiantuntija Iriina Laiho, Finanssiala ry
- apulaisprofessori Heikki Marjosola
- professori Seppo Villa

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei huomautettavaa:

- Finanssivalvonta

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Toimituskuri (artikla 1(2))

Arvopaperikeskusasetuksen mukaan toimituskurisäännökset sisältävät kolme osaa: i) arvopaperikeskuksen raportointivelvollisuus tietyille viranomaisille toimituspuutteiden määrästä ja yksityiskohdista sekä muut mahdolliset merkitykselliset tiedot, mukaan lukien arvopaperikeskusten

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

ja niiden osallistujien toimitusten tehokkuuden parantamiseksi suunnittelemat toimenpiteet; ii) rahaluonteisia seuraamukset toimituspuutteet aiheuttaville niille osallistujille; ja iii) velvollisuutensa laiminlyöneeseen osallistujaan sovellettava korvausostomenettely, jonka nojalla rahoitusvälineet asetetaan saataville selvitystä varten ja luovutetaan vastaanottavalle osallistujalle.

Raportointivelvoite sekä rahaluonteiset seuraamukset tulivat myöhästettyinä voimaan 1.2.2022, mutta korvausostosäännösten voimaantulo jäädettiin. Komission kuulemismenettelyssä kävi ilmi, että pakolliset korvausostot voisivat muun muassa aiheuttaa lisääntyneitä kustannuksia markkinaosapuolille ja lisätä riskejä taloudelliselle vakaudelle, jos korvausostosäännöksiä ei määritellä huolellisesti. Pakolliset korvausostot voisivat myös vähentää markkinoiden likviditeettiä ja markkinapalveluja, esimerkiksi markkinatakaajia.

Lisäksi, on mahdollista, että raportointi ja rahamääräiset seuraamukset parantavat jo toimituskuria riittävästi.

Asetusehdotuksen mukaan komissio voisi toimeenpanoasetuksella uudelleen voimaansaattaa korvausostosäännökset sekä määritellä mihin instrumentteihin ja tapahtumatyyppeihin kyseistä säännöstöä sovelletaan.

Korvausostosäännösten uudelleen voimaansaattamisen edellytyksenä on, että komissio katsoo tämän olevan suhteellisuusperiaatteen mukaista toimituspuutteiden vähentämiseksi. Komission on huomioitava toimituspuutteiden määrä Unionissa ja puutteiden lukumäärä ja arvo. Korvausostosäännösten uudelleen voimaansaattaminen edellyttää, että jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- a) rahanluonteiset seuraamusmaksut eivät ole johtaneet pitkäaikaiseen ja jatkuvaan toimituspuutteiden vähenemiseen Unionissa;
- b) toimitustehokkuus ei ole asianmukaisella tasolla ottaen huomioon verrannollisten kolmansien maiden arvopaperimarkkinoiden tilanne näiden koon, likviditeetin sekä kaupankäynninkohteena olevien instrumenttien ja tapahtumatyyppien perusteella;
- c) toimituspuutteiden määrällä arvioidaan olevan tai voivan olla negatiivinen vaikutus Unionin taloudelliseen vakauteen.

Asetusehdotuksen mukaan Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisella olisi, Euroopan järjestelmäriskikomiteaa ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, mahdollisuus suositella komissiolle korvausostomenettelyn keskeyttämistä tiettyjen rahoitusvälineiden osalta, jos se on tarpeen taloudellisen vakauden tai arvopaperimarkkinoiden asianmukaisen toiminnan turvaamiseksi.

Keskeytys vaatii komission täytäntöönpanosäädöstä, joka on voimassa enintään kuusi kuukautta. Keskeytystä voidaan pidentää enintään kolmella kuukaudella kerrallaan, kuitenkin enintään 12 kuukaudeksi.

Toimituskurisäännöksiin ehdotetaan myös muita muutoksia, esimerkiksi: korvausosto kohdistuisi toimitusketjussa vain ketjun toimituspuutteen aiheuttaneeseen tapahtumaan; korvausoston pii-

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

riin eivät kuuluisi tapahtumat, joissa toimituspuutteen syy ei ole tapahtuman osapuolissa tai tapahtumassa ei ole kahta osapuolta; sekä korvausoston ja alkuperäisen tapahtuman tapahtuma-aikojen eron huomioiminen siten, että tapahtuman osapuolet palautetaan taloudellisesti samaan asemaan kuin ne olisivat jos alkuperäinen tapahtuma olisi toteutunut.

Valvontaviranomaisten välisen yhteistyön parantaminen, arvopaperikeskusten uudelleentarkastelu ja arviointi, elvytys ja suunnitelmallinen alasajo (artikla 1(4), 1(5) ja 1(6))

Asiaan liittyvien viranomaisten asemaa vahvistetaan lausuntomenettelyllä sekä toimilupahakemuksen että arvopaperikeskuksen uudelleentarkastelun ja arvioinnin osalta. Kukin asiaan liittyvä viranomainen voi antaa perustellun lausuntonsa toimiluvasta tai uudelleentarkastelusta kolmen kuukauden määräajassa. Jos lausuntoa ei ole tuossa ajassa annettu, lausunnon katsotaan olevan positiivinen.

Mikäli asiaan liittyvä viranomaisten lausunto on negatiivinen, tulee toimivaltaisen viranomaisen antaa perusteltu päätöksensä asiaan liittyvälle viranomaiselle 30 kalenteripäivän kuluessa. Asiaan liittyvä viranomainen voi antaa tähänkin negatiivisen lausunnon, ja jos toimivaltainen viranomainen on edelleen eri mieltä, voi asiaan liittyvä viranomainen viedä asian Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen neuvoo-antavaan sovitteluun (Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/77/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja Neuvoston asetuksen (EU) N:o 1095/2010 artikla 31(2)). Viimekädessä päätösvalta säilyy kuitenkin arvopaperikeskuksen kansallisella toimivaltaisella viranomaisella.

Lisäksi toimivaltaiselle viranomaiselle asetetaan velvollisuus kertoa asiaan kuuluville viranomaisille toimilupaprosessin lopputuloksesta.

Asetukseen lisätään täsmennys, että mikäli toimilupa perutaan, tulee asiakkaiden ja osallistujien omaisuuserien toiseen arvopaperikeskukseen siirron lisäksi siirtää myös liikkeeseenlaskutilit sekä notariaatti- ja keskitetyn tilinhoitopalvelun tiedot.

Sääntelyä kevennetään siten, että arvopaperikeskuksen uudelleenarvio tulee laatia jatkossa kahden vuoden välein (nykyinen vaatimus vuosittain).

Asetuksesta poistetaan vaatimus laatia arvopaperikeskukselle kriisinratkaisusuunnitelma, jolloin kriisinratkaisusta säädettäisiin ainoastaan jäsenvaltioiden kansallisessa sääntelyssä. Kriisinratkaisusuunnitelmaedellytyksen sijaan sääntelyä täsmennetään arvopaperikeskuksen elvytys- ja suunnitelmallisen alasajosuunnitelman osalta, muun muassa määrittelemällä mitä suunnitelmasa otettava huomioon ja mikä on sen vähimmäissisältö sekä edellytetään suunnitelman päivittämistä vähintään kahden vuoden välein. Mikäli arvopaperikeskuksella kuitenkin on kriisinratkaisusuunnitelma, esimerkiksi kansallisesta sääntelystä johtuen, tulee siitä ilmoittaa Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle.

Jatkossa uudelleenarvion tuloksista tulee raportoida asiaan kuuluvien viranomaisten lisäksi myös perustettavalle kollegiolle.

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

Palvelun tarjonta rajan yli (artikla 1(15) ja 1(7))

Arvopaperikeskuksen tarjotessa notariaatti- tai keskitettyä tilinhoitopalvelua rajan yli sovelletaan edelleen vastaanottavan jäsenvaltion yhtiöoikeutta tai muuta vastaavaa lainsäädäntöä. Kyseistä sääntelyä ehdotetaan selvennettäväksi niin, että huomioon on otettava sekä liikkeeseenlaskijan kotivaltion että liikkeeseenlaskettavaan arvopaperiin sovellettava lainsäädäntö. Ehdotuksen tarkoituksena lienee ottaa huomioon voimassa olevaan asetukseen perustuva oikeustila, jossa arvopaperin liikkeeseenlaskijaan sovellettavasta kansallisesta laista ja/tai lainvalintasäännöistä voi seurata, että arvopaperin liikkeeseenlaskuun sovelletaan liikkeeseenlaskijan yhtiöoikeudellisen kotipaikan perusteella määräytyvän yhtiölain ohella myös muun jäsenvaltion, kuten arvopapereiden liikkeeseenlaskun kohdevaltion, lainsäädäntöä. Myös Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen on vakiintuneesti tulkinnut voimassa olevaa asetusta sanotulla tavalla. Ehdotuksen tarkoituksena ei liene vaikuttaa varsinaiseen lainvalintaan, joka määräytyy eri säännösten ja yleisten periaatteiden perusteella. Muulla tulkinnalla voisi olla odottamattomia ja pitkälle meneviä vaikutuksia. Ehdotuksen sanamuoto on tältä osin kuitenkin paikoin epäselvä.

Lisäksi kansallisille viranomaisille asetetaan velvollisuus päivittää säännöllisesti, vähintään kahden vuoden välein, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ylläpitämää rekisteriä kansallisesta yhtiöoikeudesta ja muista vastaavista säännöksistä.

Asetusehdotus mahdollistaisi sen, että ilmoitus rajan yli palvelun tarjonnalle voitaisiin käsitellä yhdessä toimilupahakemuksen kanssa. Tällöin arvopaperikeskus voisi alkaa tarjota palveluita rajan yli heti kun se on saanut toimiluvan, olettaen, että vähintään kuukausi on kulunut siitä, että kotivaltion toimivaltainen viranomainen on informoinut rajan ylittävää palvelua koskevasta hakemuksesta isäntävaltion toimivaltaista viranomaista.

Arvopaperikeskuksen tulisi aina tarjotessaan palveluita rajan yli antaa arvio siitä, miten se mahdollistaa käyttäjiensä noudattaa vastaanottavan jäsenvaltion yhtiö- tai vastaavaa lainsäädäntöä.

Aikaa, minkä rajoissa kotivaltion toimivaltaisen viranomaisen on informoitava vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista arvopaperikeskuksen hakemuksesta tarjota palveluita rajan yli, lyhennetään kolmesta kuukaudesta yhteen kuukauteen.

Vastaanottavalla jäsenvaltiolla ei olisi enää mahdollisuutta vastustaa rajan yli tarjottavaa palvelua koskevaa ilmoitusta. Siten arvopaperikeskus voi alkaa tarjota palveluita rajan yli kuukauden kuluttua siitä, kun kotivaltion toimivaltainen viranomainen on ilmoittanut asiasta vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Valvontakollegio (artikla 1(9))

Viranomaisyhteistyötä tehostetaan perustamalla niin kutsuttuja notifikaatio- ja ryhmäkollegioita. Notifikaatiokollegio perustettaisiin, mikäli arvopaperikeskus on arvopaperikeskusasetuksen 23(3)–23(7) artiklan mukaisessa notifikaatiomenettelyssä ilmoittanut rajan yli palvelun tarjonnan toiseen ETA-maahan. Ryhmäkollegio puolestaan perustettaisiin samaan ryhmään kuuluville arvopaperikeskuksille.

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

Mikäli ryhmään kuuluva arvopaperikeskus on notifiikaatiomenettelyssä, voitaisiin notifiikaatio- ja ryhmäkollegiot yhdistää. Koko ryhmän osalta tämä edellyttää kaikkien ryhmän arvopaperikeskusten toimivaltaisten viranomaisten hyväksyntää.

Notifiikaatiokollegion jäseniä ovat kotivaltion toimivaltaisten ja asiaan liittyvien viranomaisten lisäksi isäntävaltion toimivaltainen viranomainen sekä Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen. Vaikka arvopaperikeskus olisi notifiointi palveluntarjonnan useampaan jäsenvaltioon, kollegioita tulee perustettavaksi vain yksi.

Ryhmäkollegion jäseniä ovat kunkin ryhmään kuuluvan arvopaperikeskuksen toimivaltaiset ja asiaan liittyvät viranomaiset sekä Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen.

Mikäli arvopaperikeskus tarjoaa myös pankkipalveluiden tyyppisiä lisäpalveluita, kollegioihin osallistuisi myös Euroopan pankkiviranomainen.

Kollegioiden tehtävät määriteltäisiin asetuksessa. Niiden pääasiallinen tehtävä olisi tietojen vaihto ja valvonnan tehostaminen. Kollegiota informoitaisiin tärkeistä päätöksistä, kuten arvopaperikeskuksen uudelleenarvioinnista, rajan yli tarjottavien palveluiden notifiikaatioista sekä siitä, mikäli isäntävaltion toimivaltainen viranomainen katsoo rajan yli palveluita tarjoavan arvopaperikeskuksen rikkovan arvopaperikeskusasetuksen säännöksiä sekä toimenpiteistä mihin on ryhdytty.

Kollegion kokouksia olisi järjestettävä vähintään kerran vuodessa. Kollegion toiminnasta ja tehtävästä sopimuksesta annettaisiin komission tekninen sääntelystandardi.

Kolmansien maiden arvopaperikeskukset ja siirtymäsäännökset (artikla 1(10) ja 1(23))

Kolmannen maan arvopaperikeskukselle asetettaisiin ilmoitusvelvollisuus Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle, mikäli se aikoo tarjota selvityspalveluita arvopapereille, joihin sovelletaan jonkin jäsenvaltion lakia. Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle toimitettavat tiedot määriteltäisiin komission teknisellä sääntelystandardilla. Asetusehdotus rajaa näitä edellytettäviä tietoja siten, että tietojen pitää olla välttämättömiä ja antaa esimerkkejä.

Sekä EU- että kolmansien maiden arvopaperikeskuksille asetetaan siirtymäsäännöksen loppupäivämäärä, mihin mennessä niiden on saatava toimilupa tai tunnustus. EU-arvopaperikeskusten osalta tämä on vuosi ja kolmansien maiden arvopaperikeskusten osalta 3 vuotta arvopaperikeskusasetusehdotuksen voimaantulosta.

Lisäksi kolmannen maan arvopaperikeskuksen tulee ilmoittaa Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaista, mikäli se tarjoaa palveluja siirtymäsäännöksen nojalla. Ilmoituksen sisällytettävät tiedot määriteltäisiin komission teknisellä sääntelystandardilla. Asetusehdotus rajaa näitä edellytettäviä tietoja siten, että tietojen pitää olla välttämättömiä ja antaa esimerkkejä.

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

Pankkipalvelujen tyyppisten oheispalveluiden tarjoaminen (artikla 1(13), 1(17) ja 1(19))

Arvopaperien selvityksessä tulisi pääsääntöisesti käyttää keskuspankkirahaa, mutta tämä ei aina ole mahdollista. Tällöin selvityksessä on käytettävä liikepankkirahaa. Pankkirahaselvitys voidaan tehdä joko arvopaperikeskuksen omilla rahatileillä (jos sillä on lupa tarjota pankkipalvelujen tyyppisiä oheispalveluita) tai käyttäen nimettyä luottolaitosta.

Asetusehdotuksen sisältämä pääasiallinen muutos on se, että arvopaperikeskukset, jotka voivat tarjota pankkipalveluiden tyyppisiä oheispalveluita, voivat tarjota niitä myös sellaisille arvopaperikeskuksille, joilla ei ole lupaa tarjota tällaisia pankkipalveluja.

Kynnysarvo, joka määrittää sovelletaanko tiettyjä riskienhallintaan liittyviä säännöksiä pankkipalveluita tarjoavaan luottolaitokseen, ehdotetaan siirrettäväksi määriteltäväksi komission teknisellä sääntelystandardilla. Asetusehdotus antaa suuntaviivoja mitä tulee huomioida kyseistä kynnysarvoa asetettaessa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa yleisellä tasolla asetusehdotusta ja sen tavoitteita. Ehdotus tukee eurooppalaisia yhtenäisiä pääomamarkkinoita sekä keventää ja selkeyttää sääntelyä hyödyttäen siten kilpailua ja markkinaosapuolia. Asetusehdotus myös pääosin edistää viranomaisten tiedon-
saantia ja vaikutusmahdollisuuksia.

Valtioneuvosto kannattaa toimivaltaisten viranomaisten yhteistyön kehittämistä, esimerkiksi kollegioita perustamalla, mutta kiinnittää huomiota siihen, että kansallisille toimivaltaisille viranomaisille voi syntyä tarve osallistua useisiin kollegioihin. Asetusehdotuksessa on pyritty minimoimaan kollegioista viranomaisille syntyvää hallinnollista taakkaa, mutta neuvotteluissa voidaan kiinnittää huomiota siihen olisiko taakan edelleen supistaminen mahdollista.

Valtioneuvosto pitää ehdotusta notifikaatiomenettelyyn siirtymisestä rajan yli tarjottavissa palveluissa hyväksyttävänä, mutta katsoo, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla tulisi säilyä riittävä vaikutusmahdollisuus arvopaperikeskuksen aloitettua palveluiden tarjonnan Suomeen. Lisäksi on syytä varmistua siitä, ettei asetuksen muutoksilla ole tarkoitus vai-
kuttaa lainvalintasääntöjen soveltamiseen arvopaperien rajat ylittävässä liikkeeselaskussa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja lähtökohdat

Arvopaperikeskuksilla on keskeinen rooli EU:n pääomamarkkinoilla ja rahoitusjärjestelmässä. Ne ylläpitävät infrastruktuuria, joka mahdollistaa arvopapereiden toimittamisen ostajalle ja käteisen toimittamisen myyjälle. EU:n arvopaperikeskusasetus annettiin finanssikriisin jälkeen vuonna 2014, ja sen tarkoituksena oli parantaa arvopapereilla käytävän kaupan turvallisuutta ja tehokkuutta sekä asettaa yhtenäiset vaatimukset EU:n alueella toimiville arvopaperikeskuksille. Ta-

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

lousvaliokunta kannatti tuolloin lausunnossaan (TaVL 31/2012 vp — U 34/2012 vp) sääntelyn yhtenäistämistä EU:n tasolla tietyin reunaehdoin.

Nyt käsiteltävänä oleva asetusehdotus on osa vuonna 2020 annettua EU:n pääomamarkkinaunionia koskevaa toimintasuunnitelmaa ja ensimmäinen osa EU:n arvopaperikeskusasetuksen uudelleentarkastelua. Uudelleentarkastelun kohteena ovat vaatimusten parempi mitoittaminen, rajat ylittävien palvelujen esteiden minimointi sekä viranomaisvaltuuksien ja tietojen riittävyyden varmistaminen. Tavoitteena on entisestään tehostaa arvopaperikeskusten toimintaa ja arvopaperien toimitusta sekä parantaa toimitusten turvallisuutta ja näin lisätä EU:n pääomamarkkinoiden houkuttelevuutta. Talousvaliokunta pitää ehdotuksen tavoitteita kannatettavina.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Toimituskuri ja korvausostomenettely

Arvopaperikaupoilla on lakiin perustuva toimituspäivä, johon mennessä kauppa on maksettava ja arvopaperit selvitettävä. Osakkeilla tämä on pääsääntöisesti kaksi päivää kaupantekopäivästä. Toimituksen toteutumista ajallaan pyritään varmistamaan ns. toimituskurilla, jonka perusteella myöhästynyt osapuoli joutuu maksamaan viivästyksestä erityistä seuraamusmaksua.

Suunnitteilla on ollut myös ns. korvausostomenettely, jota voitaisiin soveltaa niihin tilanteisiin, joissa toimitus ei seuraamusmaksusta huolimatta toteudu. Korvausostolla tarkoitetaan sitä, että puuttuvat arvopaperit hankitaan markkinoilta toimituspuutteen aiheuttaneen osapuolen laskuun. Korvausostosäännöksiä ei kuitenkaan ole toistaiseksi saatettu voimaan, koska on haluttu vielä varmistaa, että pakollisilla korvausostoilla ei aiheuteta haittaa arvopaperimarkkinoiden toiminnalle.

Asetusehdotuksen mukaan komissio voisi tietyin edellytyksin ottaa korvausostopäätökset käyttöön. Toisaalta korvausostomenettely voitaisiin keskeyttää tietyksi ajaksi, jos keskeytys on tarpeen taloudellisen vakauden tai arvopaperimarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi. Sekä korvausostomenettelyn käyttöönotto että sen keskeyttäminen tapahtuisivat komission toimeenpanoasetuksella.

Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tapaan toimituskuria koskevia ehdotuksia perusteltuina. Valiokunta toteaa, että asetusehdotuksen säännösten, joilla korvausostomenettelyä koskevaa päätösvaltaa delegoidaan komissiolle, on oltava tarkkarajaisia ja täsmällisiä. Korvausostomenettely tulee kohdistaa vain toimituspuutteen aiheuttaneeseen tapahtumaan. Valiokunta korostaa, että korvausostomenettelyn käyttöönotto ja tarvittaessa sen keskeyttäminen pitää voida tehdä niin, että siitä mahdollisesti seuraaviin haitallisiin vaikutuksiin erityisissä markkinatilanteissa pystytään reagoimaan nopeasti. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että korvausostomenettely koskee myös piensijoittajia, joiden vaikutusmahdollisuudet kauppohen toteutumiseen toimitusaikojen puitteissa ovat hyvin rajalliset.

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

Rajan yli tarjottavat palvelut

Talousvaliokunta pitää tärkeänä ehdotuksen tavoitetta helpottaa rajan ylittävien palvelujen tarjoamista. Asetusehdotuksen mukaan jatkossa riittäisi, että rajan yli palveluja tarjoavan arvopaperikeskuksen kotimaan toimivaltainen viranomaisen ilmoittaa asiasta sen maan toimivaltaiselle viranomaiselle, jonne palvelua ryhdytään tarjoamaan (notifikaatiomenettely). Vastaanottavalla jäsenvaltiolla ei olisi enää mahdollisuutta etukäteen vastustaa rajan yli tarjottavaa palvelua.

Valiokunta katsoo, että ehdotettu menettely helpottaisi ja sujuvoittaisi rajan ylittävien palvelujen tarjoamista ja loisi tasapuolisempaa toimintaympäristöä EU-maiden ja kolmansien maiden yrityksille. Nykyisin EU:n alueella toimivien arvopaperikeskusten on haettava etukäteen lupaa sekä oman maansa että toisen jäsenmaan toimivaltaisilta viranomaisilta, jos ne aikovat tarjota rajan ylittäviä palveluja. Toisaalta eurooppalaiset arvopaperikeskukset voivat ottaa ei-eurooppalaisia yhtiöitä asiakkaikseen ilman erillistä lupaa. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että vastaanottavan jäsenvaltion viranomaisen rooli ja toimintamahdollisuudet eivät käy ilmi ehdotuksesta riittävän selkeästi. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, jonka mukaan isäntämaan toimivaltaisilla viranomaisilla tulee säilyä riittävät vaikutusmahdollisuudet myös rajan yli tarjottavien palvelujen osalta. Lisäksi pitää varmistaa, että ehdotuksella ei ole vaikutuksia lainvalintasäntöihin tai niiden soveltamiseen.

Viranomaisyhteistyön kehittäminen

Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tapaan hyvänä, että ehdotuksella pyritään vahvistamaan viranomaisten välistä yhteistyötä. Yhteistyötä tiivistettäisiin perustamalla erityisiä viranomaisfoorumeja eli kollegioita. Kollegiot olisivat ennen kaikkea tiedonjakofoorumeja, eikä niillä olisi päätösvaltaa. Valiokunta korostaa, että uudet yhteistyömuodot tulee toteuttaa niin, että ne eivät aiheuta tarpeetonta hallinnollista taakkaa toimivaltaisille viranomaisille.

Kokoavia huomioita

Ehdotus tukee yhtenäisten eurooppalaisten pääomamarkkinoiden kehitystä sekä keventää että selkeyttää sääntelyä. Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan muutokset parantaisivat arvopaperitoimitusmarkkinoiden luotettavuutta ja toimitusmarkkinoiden tehokkuutta. Ne lisäisivät myös arvopaperikeskusten välistä kilpailua, mikä on alun perin ollut arvopaperikeskuksia koskevan EU-lainsäädännön keskeinen tavoite. Ehdotukset vievät osaltaan eteenpäin myös pääomamarkkinaunionia koskevaa toimintasuunnitelmaa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2022 vp

Helsingissä 30.9.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok

varapuheenjohtaja Katri Kulmuni kesk

jäsen Atte Harjanne vihr

jäsen Mari Holopainen vihr

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Eeva Kalli kesk

jäsen Pia Kauma kok

jäsen Matias Mäkyne sd

jäsen Raimo Piirainen sd

jäsen Minna Reijonen ps

jäsen Janne Sankelo kok

jäsen Joakim Strand r

jäsen Veikko Vallin ps

jäsen Tuula Väättäin sd

jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen